

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om domännamn

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 juni 2004 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om domännamn (RP 125/2004 rd) till kommunikationsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till kommunikationsutskottet i ärendet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Laura Vilkkonen, kommunikationsministeriet
- juris doktor, docent Riitta Ollila
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om domännamn ändras. Det huvudsakliga syftet är att det ska bli lättare att basera ett domännamn på en fysisk persons namn. Vidare ska kretsen av de som har rätt att ansöka om domännamn utvidgas. En finsk medborgare som fyllt 15 år eller den som fyllt 15 år och som har hemkommun i Finland och finländsk personbeteckning ska kunna ansöka om domännamn.

Lagens ikraftträdande föreslås bli reglerad genom förordning av statsrådet.

I motiveringen till lagstiftningsordning bedöms bestämmelserna med hänsyn till grundlagens 10 § om skydd för personuppgifter och 12 § om skydd för yttrandefriheten samt 6 § 3 mom. och 19 § 3 mom. som hänför sig till barnets rättigheter. Enligt motiveringen kan lagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Men regeringen har avsett det tillrådligt att begära utlåtande av grundlagsutskottet i saken.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

En fysisk persons ställning. Regeringen föreslår att 4 § 2 mom. 2 punkten i den gällande lagen om domännamn upphävs. Där sägs att domännamn inte får bestå endast av namnet på en fysisk person, utom om det är ett registrerat namn eller varumärke som avses i 3 § 3 punkten. Därmed kan ett domännamn i större omfattning än nu också basera sig på en fysisk persons namn. Vidare föreslås 5 § 3 mom. bli kompletterat med en bestämmelse om rätt för en fysisk person att ansöka om domännamn. En finsk medborgare som fyllt 15 år eller den som fyllt 15 år och som har hemkommun i Finland och finländsk personbeteckning ska alltså kunna ansöka om domännamn.

Lagen om domännamn har stiftats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 54/2002 rd). Utskottet bedömde då lagstiftningen framför allt med tanke på den i grundlagens 12 § 1 mom. tryggade yttrandefriheten och ansåg att ett fungerande system för domännamn gör det möjligt att effektivt utöva yttrandefriheten på nätet. På grund av möjligheten att utöva yttrandefriheten ville utskottet påskynda en ändring av lagstiftningen i den riktning att ett domännamn också skulle kunna basera sig på en fysisk persons namn. Dessutom tillstyrkte utskottet kraftfullt att lagstiftningen också ska ge en fysisk person rätt att ansöka om och få ett domännamn som uppfyller villkoren i lagen (GrUU 54/2002 rd).

De nu aktuella förslagen till ändring av lagen om domännamn följer utskottets tidigare ståndpunkter. De gynnar utövandet av yttrandefriheten på nätet. Till denna del kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt grundlagens 6 § 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bl.a. ålder. Utskottet anser att kommunikationen i datanät är förknippad med frågor som är i den grad betydelsefulla med tanke på det straffrättsliga ansvaret och det juridiska ansvaret över lag att de utgör en godtagbar grund för att bestämma att rätten att få ett domännamn inte ska omfatta dem

som är under 15 år. Ett domännamn är inte ett villkor för att utnyttja datanätet och därmed inskränker bestämmelsen inte i nämnvärd grad möjligheten för barn under 15 år att utöva sin yttrandefrihet på datanäten. Bestämmelsen inverkar inte på lagstiftningsordningen.

Ikraftträdande. Enligt 1 mom. i ikraftträdandebestämmelsen regleras lagens ikraftträdande genom förordning av statsrådet. Förslaget är betydelsefullt med tanke på 79 § 3 mom. i grundlagen. Där sägs att det av en lag ska framgå när den träder i kraft. I en lag kan det av särskilda skäl anges att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms genom förordning.

Enligt motiven till grundlagspropositionen bör tidpunkten för när en lag träder i kraft i första hand framgå av själva lagen. Särskilda skäl kan det enligt motiven föreligga t.ex. om de olika delarna av ett större lagstiftningskomplex ska träda i kraft vid samma tidpunkt och då det när lagen stiftas ännu inte är möjligt eller ändamålsenligt att fastställa tidpunkten (RP 1/1998 rd, s. 131/I). Grundlagsutskottet har i sin praxis också sett det som ett särskilt skäl att tidpunkten för ikraftträdandet hänger samman med att Finlands internationella åtaganden eller t.ex. Europeiska unionens lagstiftning träder i kraft (GrUU 43/2000 rd, GrUU 1/2004 rd, GrUU 5/2004 rd, GrUU 14/2004 rd).

I motiven till den föreliggande propositionen framhålls att det är nödvändigt att föreskriva om ikraftträdelse tidpunkten genom förordning för att ge myndigheter och tjänstetillhandahållare tillräckligt med tid för genomförandet. Det behövs vissa åtgärder i samband med nästan all lagstiftning och då kan den nödvändiga tiden för dem avsättas i samband med att tidpunkten för lagens ikraftträdande fastställs. Genomförandet brukar dessutom påskyndas genom en bestämmelse om att åtgärder för att verkställa lagen kan vidtas redan innan lagen slutligen träder i kraft. Utskottet anser att kravet på särskilda skäl i grundlagens 79 § 3 mom. därmed inte uppfylls och att det inte kan bestämmas bara genom för-

ordning av statsrådet när lagen träder i kraft. Ikraftträdandebestämmelsen måste därför formuleras på normalt vis för att lagförslaget på denna punkt ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anför

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, om utskottets konstitutionella anmärkning om ikraftträdandebestämmelsens 1 mom. blir behörigen beaktad.

Helsingfors den 18 februari 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Arja Alho /sd
medl. Leena Harkimo /saml
Roger Jansson /sv
Irina Krohn /gröna
Annika Lapintie /vänst
Outi Ojala /vänst
Reino Ojala /sd

Klaus Pentti /cent
Markku Rossi /cent
Arto Satonen /saml
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Astrid Thors /sv
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.